

vam. Već i u pitanju pripojenja Bosne i Hercegovine je govor njemačkoga kancelara Bülowa mnogo koristio. Drugi su malo drugačije počeli pisati kad su čuli da će Njemačka braniti Austro-Ugarsku, ako bude trebalo, radi pripojenja Bosne i Hercegovine. Govornik nemari da u zakonske osnove, austrijska i ugarska, različit. Glavno je da parlament odobre pripojenje. Kako će ga odobriti, to je njihova stvar. Nasuprot baronu Morsey-u veli, da Mađjari nisu ni u srednjem vijeku Lranili zapad od Turaka, da su to bili i prije Hrvati ujedno sa Slovenci (Kranjci, Stajerci, Koruščci). Habsburški vladari pomogli su mnogo i Mađjarom da su se oslobodili Turaka. Mađjari u obće nemaju nikakva posebna prava na Bosnu i Hercegovinu. A i slabo bi prošli da se za to pita stanovnike tih dviju pokrajina. Mađjari misle, kako je Wekerle i reko, da kadkad faktična i nužna potreba daje pravo da se i nešto osigura. Govornik na svrati zahtjva da se u ustavu koj se izradi daje „vođeću ulogu njemačkim kolonistom“, koji su si tako radom znali steći lpage položaje!

Socijalni demokrat Poljak Daszynski kao glavni govornik proti prešnosti iziće kako je pripojenjem Bosne i Hercegovine nastao u Levantu bojkot proti robu austrijskoj, kako se je rad toga moralo iztvoriti tvornicu i na tisuće ljudi izgubilo zaslužbu, kako muradu tisuću vojnika proti jugoslavstvu u doba zime putovati. Pripojenjem Bosne i Hercegovine sa je još ojačala mržnja Balkanskih naroda proti Austriji. Na Balkanu prikazuje se Ruska kao osloboditeljica, a Austrija kao policija. Laž je da je Srbija neprijatelj Austrije, kako se ju sad razvija. Dok je vladao „Erz-lamp“ Milan, koj je bio podupiran i iz osobne skatule cesarove, dok je živio Saša i Draga, nije se o tom neprijateljstvu govorilo. Austro-Ugarska je mržena radi svoga postupka sa Slaveni u Ugarskoj, u Austriji, svuda. Ona mora promijeniti svoj vanjsku politiku, nesmije biti privjesak ni Njemačke ni Rusije, mora osnovati svoju politiku na visosti naroda, mora učiniti da narodi budu slobodni i svoji, da sami odlučuju o svojoj sudbini. Na temelju slobode svojih naroda nek zasnuje izvanjsku politiku. Na pulu narodnostnih prava voditi čemo najbolju vanjsku politiku.

Rusin Dr. Okunewsky

glavni govornik za pripojenje, kaže da bi Rusini radi postupka c. kr. vlade s njimi, radi toga što pušti da Poljaci tlače njihova prava, morali glasovati proti pripojenju Bosne i Hercegovine i odnosnoj prešnosti. Ipak čemo glasovati za prešnost, veli u ime Rusina. Prije svega iz parlamentarnoga načela. Ova razprava je pokazala da znade parlament i velika pitanja razpravljati. Drugi razlog je taj što hoće kod te prigode upozoriti c. kr. vladu da nesmije popuštati Mađjarom kako to uvijek do sud čini. Treći taj da pomognemo stvoriti ustav za narod Bosne i Hercegovine, koj nam je u mnogočemu srodan. Konačno smo za prešnost i za to, da se nebi tom prigodom dalo veće autonomije Galiciji, i da se možda kod rješavanja osnove o pripojenju Bosne i Hercegovine postavi temelje narodnoj autonomiji.

* * *

Posle nekijh stvarnih izpravaka, koji se malo ili ništa nas Hrvata tiču, govorili su još proglagatelji knez Lichtenstein, Dr. Šušteršić i Němec.

Knez Lichtenstein je rekao, da su ga interesovali govori hrvatskih govornika, jer su u njih pokazali i dokazali jasno da bijahu Bosna i Hercegovina dio Hrvatske, i da nosioc krune Sv. Stjepana imaju uslov na to pokrajine samo kao hrvatski kraljevi. U govorih hrvatskih govornika opazila se je njeka ogorčenost kad su pozivajući se na prošlost svoga naroda i nje-

gove zasluge izicali sadanje stanje naroda. Nek pomisla da je u povjesti često nezahvalnost plaća usluga vjernosti. Neki Srbo-Hrvati vjeruju u budućnost, koja ih mora odesada na izravnom putu dovesti do oživotvorenja njihovoga idealnoga narodnoga cilja. Zastupnik Baljak, veli knez, zelio bi da se je saslušalo pučanstvo Bosne i Hercegovine prije nego li se ih je pripojilo. Nek se umiri. To bi bilo spojeno sa pozlačočkami. Carstvo njemačko i kraljevstvo Italija nisu nastali glasovanjem pučana, nego silom provedenih činjenica, koje su odgovarale težnjam pučanstva.

Dr. Šušteršić veli da je odgovor ministra-predsjednika obzirom na njegov predlog posve prazan, pak da je i to dokazom kako je prešan taj njegov predlog, da se naime za Bosnu i Hercegovinu sporazumno sa tamošnjim pučanstvom stvori temelje za prave ustavne slobode, i da vlada podnese kući odnosni program.

Němec prigovara žestoko ministru-predsjedniku i zagovara svoj i svojih drugova predlog.

Iza toga prešlo se je na glasovanje. Prešnost predloga da se uzme u prešnost zakonska osnova glode pripojenja Bosne i Hercegovine bila je prihvaćena sa dvilotjetnjom većinom. Bio je također primljen predlog da se za razpravu to osnove izabere odbor od 52 lica, te se je također izabrao. Prešnost predloga Němca i drugova bila je zabaćena, al je pak njegov predlog bio izručen u razpravu istomu odboru.

Predlogu Dra. Šušteršića bila je priznata prešnost i predlog sam prihvaćen. C. kr. vlada mu do sada ipak nije udovoljila.

Idemo da vidimo što će učiniti odbor, o kojega konstituiranju na drugom mjestu javljamo.

Iz carevinskoga vieća.

Beč 30. siječnja 1909.

Zastupnička kuća radi sada više u odborih nego li u skupnih sjednicah. Prošle sriede i četvrtka obdržavali su sjednice razni odbori naročito proračunski i onaj glode pripojenja Bosne i Hercegovine.

Iz proračunskoga odbora.

U ovom odboru se je razpravljao proračun za već tekuću godinu 1909. Već su se razpravila poglavlja: Najviši dvor, to je ono poglavlje gdje se odlučuje svota za cesara i kralja i cilu vladajuću kuću; nadalje poglavlje o troškovih za kabinetsku kancelariju Njegovoga Veličanstva cesara i kralja; o troškovih za carevinsko vieće; za carevinsko sudiste. Već je došlo u razpravu i poglavlje u ministarskom vieću i upravnom sudistu. Tu je među ostalimi postavio zastupnik Dr. Korofec predlog da se c. kr. vladi neprivoli dispozicionoga fonda, to jest one svote koju se daje središnjoj vladi da ju troši a da nije dužna dati računa nikomu, svotu kojom obično podkupljuje novine da pišu u njezinom smislu. Predlog znači nepovjerenje sadanjnj c. kr. vladi. O njem se još nije glasovalo.

Iz odbora glode pripojenja Bosne i Hercegovine.

U sjednici, što ju je taj odbor obdržavao dne 28. siječnja, razpravljalo se je više formalne stvari. Zastupnik česke državopravne stranke Kallina dao je ogradu svojih drugova u tom pitanju, i postavio predlog da se razprava odroči, dok ne bude gotov ugovor Austro-Ugarske sa Turskom. Predlog je pobijao samo ministar-predsjednik, to je dan na glasovanje propao. Gospoda Morsey, Šušteršić, Krek obazrieli su se na glasovo o osnovanju njekakve ugarske banke u Bosni i Hercegovini, to prosvjedovali proti odnosnim namjeram, dotično proti onom što se je u tom obziru učinilo. Austrijski upravitelj ministarstva financija dao je u toj stvari izjavu,

kojoj se je u odboru povladjivalo. Reko je njima da Bosna i Hercegovina nije ni ugarska ni austrijska, pak ni jedna ni druga polovica. Neima ništa poduzimali sama. On je u pitanju učinio odrješite korake kod uzajamne vlade, i drži da će ti koraci imati željeni uspjeh.

Dugo se je vodila razprava o pripisu predsjednika zastupničke kuće, kojim javlja odboru da on nemože pozvati k sjednicam ni Aehrenthala, ministra izvanjskih poslova, ni Burišana, ministra za Bosnu i Hercegovinu. Nemože to učiniti, veli, jer mišli da po zakonu nema pravo na to. Naročito socijalni demokrati zagovarali su da se toga pripisa neima primiti na znanje, i da rečena dvojica ministara moradu doći u odbor. Ipak je za njihov odnosni predlog glasovalo samo 9 članova odbora.

Iza svršenih formalnosti govorio je prvi ministar predsjednik. Govorio haš nije, nego čitao sastavak stalno sporazumno sa uzajamnim ministarstvom. U govoru izjavio je naidu, da će, prije nego odbor svrši svoje poslove, moći predložiti ugovor sa Turskom; prema kojemu će Austro-Ugarska platiti Turskoj 2 i pol milijuna turskih funti. Razlika u zakonskih osnovah, austrijskoj i ugarskoj, da nisu takovo kako mnogi misle. Kad se govori o pragmatičkih sankcija, da se nemisli nego na austrijsku i ugarsku, i da u obće u stvari mogu odlučivati za sada samo carevinsko vieće i ugarski državni sabor. Ustav za Bosnu i Hercegovinu da je već tako rokuć gotov. Sabor tih pokrajina imati će već djelokrug nego austrijski zemaljski sabori, a manji nego li carevinsko vieće ili ugarski državni sabor. Na vanjske odnoseja neće imati utjecaja, dok se i za to nenadje način, kako da se to učini. Izborna pravo biti će obće i izravno, to jest svi punogodišnji imati će pravo glasa i birati će izravno. Bit će u glavnom tri kurije, ona voleporeza ujedno sa najvišom inteligencijom, ona gradova, i ona sela. Mandate, kojih će biti nešto preko 70, porazdieliti će se pojednako među svo tri vjeroizpovijesti. Bit će i virilista, koje će imenovati vladar; a vladar će imenovati također predsjednika i podpredsjednika sabora, i to vrsteć po vjeroispovijesti.

Prošli prolodži.

O već posljednji put spomenutih predlozih Wolfa, Fresla te Liey-ga, Choca, Sternberga, kao i o još nespomenutom prešnom predlogu socijalnih demokrata koji hoće da se izabere odbor koj bi razpravio sve predloge i zakonske osnove o uvedanju narodnih i jezikovnih odnoseja, razpravljalo se je još u kućnoj sjednici od 29. siječnja. Razprava o svih se je svršila. Prešnost svih tih predloga bila je zabaćena te će možda kada ili nikada doći u razpravu.

Proti neustavnom i neljudskom stanju u Hrvatskoj i Slavoniji.

Zastupnici Dr. Ivčević, Dr. Šušteršić, kao predsjednici narodne sveze jugoslavenske, sa svimi članovi to sveze, postavili su dne 29. siječnja 1909., u zastupničkoj kući u Beču siledeću interpelaciju upravljenu na ministra predsjednika:

U Hrvatskoj i Slavoniji neima već kakve dvie godine ustanovnoga življenja. Sabora se ne saziva, to nije mu dana mogućnost da vrši svoje ustavno pravo.

Vlada, koja se usljed izbora nije mogla osloniti na niti jednoga zastupnika, postavlja protuustavnom praksom sve zakonske ustanove o državnih pravih izvan krjeposti. Skrajnjo protjerana konfiskaciona praksa protuslovi izričitim ustanovam tiekovnoga zakona, po kojih bi se moralo postupati subjektivno, dočim sadanja ta praksa to načelno mimolazi, što se bez-čuvstveno namjerom, da se dotične činjenice umaknu nadležnomu sudu porota.

Tako je i sudbena neodvisnost u pitanju. Poduzimlje se mjere (n. pr. premještanja sudaca u većoj mjeri), koje su u stanju uzdemati vjeru u neodvisnost sudačku, i pobuditi sumnju, da postoji namjera zlorabiti justiciju kao pripomagalo za doseguće političke svrha.

Ti odnosni prodorokuju veliku razdraženost širokih krugova u Hrvatskoj i Slavoniji, i uplivaju također na razpoloženje Hrvata, Srba i Slovenaca ovostrane polovice monarhije, kaošto također napose na razpoloženje hrvatskoga i srbskoga pučanstva u Bosni i Hercegovini. To sve pak škodi interesom ciklokupne monarhije i ovostrane njezine polo.

Uvaživ da se državopravni odnošaj između ova i onostrane polovice monarhije osniva na predpostavi u zakonih obostrane polovice izričito spomenutoj, da se ustavna vlada u obili polovicah;

i uvaživ da izlozene činjenice, posebice obzirom na pripojenje Bosne i Hercegovine i na tim stvoreni narodno-politični položaj, diraju u najživotnije interese monarhije i ove polovice, dužnost je ovostrane vlade, da zauzme prema njim jasno i odlučno stanovište.

Mi se toga pitamo njegovu prouzvišenost gospodina ministra-predsjednika:

Koje mjere kani c. kr. vlada poduzeti da odvrati oštećenje interesu monarhije nastalo radi protuustavnih odnoseja u Hrvatskoj i Slavoniji?

Beč, 29. siječnja 1909.

(Sileći 80 podpisa interpelanta, Hrvata Slovenaca i Srba).

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Voliki ples za Družbu.

Eto nas bilzu subote. U 9 sati na večer počeo je najavljivi **Voliki Družbin ples**, što ga priređuje „Podružnica Družbe Sv. Ćirila i Metoda“ u Pulj, uz sudjelovanje svih puljskih narodnih društava. Svirati će glazba c. i kr. pješačke pukovnije br. 87. Usred plesa bit će zdrabanje krasnih, dragocijnih darova.

Ulasnina 1 K po osobi.

Važnost ovog plesa ne treba posebice isticati. Svaki rodoljub znade, da sav dobitak ide u korist Družbe, dakle za onu našu djecu, koja su lišena pouke u našem liepom jeziku, a kojoj Družba prinosima rodoljuba mora priskočiti u pomoć. Tiltajuti nam nedaju škola, te ako nečemo sami podizati je, onda moramo propasti. Zato šim više i izdašnije podpomognemo našu Družbu, tim više djeca čemo spasiti domovini i našemu rodu.

Narodni darovi.

Na skupštini društva „Hrvatska Zora“ u Visu skupljeno je za Družbu na predlog g. Paška Šušana K 16. Velč. g. Antun Žic, župnik u Lunu, daruje za Družbu K 5. U krčmi Josipa Puhija u Lanišću sbralo se za Družbu K 8—, od kojih podarila Zlatić Matko K 1—, Puhalj Josip K 1—, i Ivo Holzarbeiter K 1—

Današnji iskas . . . K 28—
zadnji iskas . . . K 287-10
ukupno . . . K 290-10

Lošinjski kotar:

Obćinski izbori u Cresu — dotično potvrda obćinskih izbora.

(Nastavak).

Treći slučaj što ga navedosmo u našem utoku po našem mlijenju c. kr. namjesništvo ne pobija posve spretno. Istina, naša mlijenje ne samo da nije mjerodavno, nego može da bude dapače krivo bilo bi u slučaju, što čemo ga navesti ovo: Pod br. 1271. III. tijela bila je unesena Marija Ferola od Blaža. To bi prezime za pravo moralo glasti Marija Karvin žena Jurova,

u, udući je dočelnica već kojih sedam godina oženjena sa Jurjom Karvinom, ali je u listinama ostalo onako, kako je bila prvodobno unesena, jer je Jure, muž joj bio odsutan, te se nije računalo da bi pravčasno mogao kući doći. Pošto su se izborni zategli, došao je, te pristupi k izbornom činu, uz šupnju svjedodžbu kao muž Marijin. Bio je pripusten, a listine popravljene u gornjem smislu. Dopusnimo komisiji korektnost postupka, u ovom slučaju, jer je čovjek pristupio dirimentnim dokazima, barem tako u smislu višebrojnih decizija vrhovnog sudišta, ali zašto onda c. kr. namjesništvo nije uzelo u obzir činjenicu, da je presjednik izborne komisije a limine odbio svaki pa bio samo pokušaj dokaza kod izbornog čina. Kad se je tražilo s hrvatske strane, jeli se dopušta, da se n. pr. supsjednici, koji su bili kumulativno napomenuti pod „e. kompaniji“ mogu posvjedočiti dokumentima, načelnik je to odbio, motivirajući stvar time, da su za njega listine sv. pismo, te će se njih samo držati, a preko njih ni „mukaet“. Ako je htio tako kakvu promijenu, valjalo je, da učini posebna korake za vrijeme reklama. Ova je izjava uzeta u zapisnik, ali se namjesništvo o njoj ne izražuje i valjda ne zna, da je do 400 izbornika bilo ovako manjkavo uneseno, od kojih ih lijeplj broj bio mogao posvjedočiti svoje pravo. Ali da se vratimo na gornji slučaj. Ako je c. kr. namjesništvo htjelo čitati dosljedno svojem gornjem postupku, trebalo bi bilo reći: ispravak firme: Marija Ferlora u Marija Karvin valjalo je zatražiti za vrijeme reklama, ali to nije učinjeno, dakle je nezakonito i ne dosljedno bilo sa strane komisije pripuštenje Jura Karvina glasovanju, a mijenjale su se listine, kad je to time bilo ispravljeno. Pitamo c. kr. namjesništvo, zašto nije imalo na pameti drugdje decizija vrhovnog sudišta, kad su one isle u prilog pedegle stranke, kao ono za „compagni“? Kad bi ono bilo bolje pregledalo zapisnik, tada se nebi radilo za par glasa, nego za koju stotinu. Znamo, da je sam c. kr. komesar uzeo u zapisnik više odanih glasova, jer mu se činilo opravdanim, ali o tima u odgovoru nema ni spomena.

Ustrpljivi čitatelji neće zamjeriti, što ovo dugačko, a i dosadno natezanje, nije bar neko povrstano, jer se držimo odgovora c. kr. namjesništva.

Kako smo sumnjali, da je u izbornim listinama nastalo promjena u nezakonitom roku, uputili smo se trojica naše stranke dva dana pred izborima u općinski ured da pregledamo listine. Tog dana ne najdjesmo u uredu za uredovnih sati gosp. načelnika, a kad zatražismo listine od drugih rekoše nam, da ih načelnik ima pod ključem. Vratismo se drugi dan u 6 sati po podne, najdjesmo načelnika i zatražismo od njega listine. Načelnik nas jednostavno odbije, jer da je naše zatraženje bestemeljno. Kad drugo ne mogosmo, moradosmo se zadovoljiti načelnikovom izjavom. Ali sad tek dolazi lijeplj! Kod utoka pozvaosmo se također na tu činjenicu, ali kako je vidjeti c. kr. je namjesništvo vjerovalo gosp. načelniku, krči je izjavio, da su naši ljudi došli u općinski ured u 6 sati, kad je obično općinski ured zatvoren. Kad bi to bila istina, tada bi opć. načelnik bio otpratio onu trojicu tom činjenicom, ali mu to nije ni na kraj pameti bilo, a čovo se jedva kasnije dosjetio — a što je najgore: vjerovalo mu se, nauaprot pismenoj izjavi trojice vidjenih ljudi naše stranke. Tu je dntke c. k. namjesništvo pogodovalo načelnikovu službenu laž ili bolje prostu prevaru!

Voloski kotar:

„Hrvatska Čitaonica“ u Kastvu priredjuje u subotu dne 6. veljače u 8 sati večer u dvorani g. Benedikta Vlaha uz

sudjelovanje pjev. i tamb. druživa „Caraske Vile“ zabavu sa biraćim programom i plesom.

Ulaznica i K po osobi. Posebnih se poziva ne će šijati. Svira Volosko-Opatijska glazba.

Obzirom na slabo financijsko stanje ove naše najstarije hrvatske Čitaonice u Istri vrijedno je, da pobiti svatko, komu je samo moguće na ovu zabavu, ili pak da pošalje u novcu svoj doprinos.

„Narodna prosvjeta“ u Vodicama priredjuje u nedjelju na večer dne 7. veljače zabavu. Na zabavi će pjevati domaći pjevački zbor „Zelenbor“, a sudjelovat će također odio vrlo buzetske sokolske glazbe. Iza zabave ples. Čitati je dobitak namijenjen „Narodnoj Prosvjeti“, dotično njezinoj pučkoj knjižnici. Odbor.

Krčki kotar:

Iz Baške.

Kao nastavak na posljednji dopis u „Našoj Slogi“ molim Vas g. urednike, da uvratite i sljedeće:

Keže se, od glave riba smrdi. Tako je i u ovoj stvari. Nadležne više oblasti nisu se obazrele na volju naroda, izraženu u zastupničkoj sjednici od 5. travnja 1895., pače, proti volji istoga imenovala su gđu. učiteljicu, danas već u miru, ravnajućom, proti vlastnoj sili gdje B. F. — Ustao je tada zastupnik i predložio: „Predlažem da slavno zastupstvo izvoli zaključiti, da se slavnoj Višoj Škol. Oblasti predloži za imenovanje ravnajuću učiteljicu u Baški gdje B. F. a da se posva odbije gdje J. M. pošto nemu ispita iz više predmeta, osim toga da se izrazi čudjenje, što viša oblast, može staviti u natječaj za ravn. učiteljicu takvu, koja nema niti ispita iz više predmeta“. Ovakv zaključak jednoglasno je primljen te predlaže za ravn. učiteljicu ženake pučke škole u Baški gdje B. F. a odbija gdje J. M. Tako je čutilo zastupstvo za našu ravnajuću učiteljicu. Pa ipak i proti volje zastupstva znamo kako je stvar dokončana. Proti volje istoga naroda bile su Više oblasti i god 1905., kad im je, na dopis u „Našoj Slogi“, zastupstvo na svojoj sjednici odbržavano 28. listopada iste godine, jednoglasno dalo nepovjerenje. Tako su radile s nami naše Više oblasti. „Delajte što ćete, ali još su oni na sufiti“, bile su riječi izrečene i tada od dočlene gospođe učitelja. Iza pogreba smo. Stari su otišli; valjda nisu ih mogli uzdržati više niti oni „na sufiti“. Pitam sada, a što će nam budući budu gori od prošlih. Oba mjesta ravnajućih ima se popuniti. Ovakvih ne trebamo, radije nek nam zatvore školu, a djecu nek slobodno zapuste. Zapustili se više ne mogu, nego što jesu. Mukotrpne i vrtno sila trebamo: Ovdje je čitava njiva gušim dračem obrastena. Tesko će lći u počtku; mukotrljan rad i težak će biti njihov položaj, ali vječna hvala od bašćanskog naroda. Barem Vi, o domorodci, izvrstne sile, od drugih hvaljene, nemojte pustiti svoje rođene grude, dodajte med svoj narod. Narod nam je zapušten, predan sam sebi. Dodajte i širite prosvjetu med njim, inače neznam što će biti od nas. Dodajte i gledajte: stariji ljudi znadu i čitati i pisati. A mladji? Stidim se o tom skoro i govoreti. Pred sobom imam obitelji: Oca, majku i petero djece. Otac i majka znadu čitati i pisati. Najstarije djete nije svršilo potpuno pučku školu, bilo je oprošteno nekoliko godina; znade nešto čitati i pisati. Drugo nezna ni čitati ni pisati, treće također, četvrto isto tako. Sva ova djeca pohađala su školu, premda zdrava i sposobna samo oko dvije godine, a onda oproštena. Ali ipak ne znadu niti čitati niti pisati. Peto, najmlađe, staro oko 9 go-

dina pohađa školu. Kako vidite otac i majka vješta u čitanju i pisanju, a djeca? Komu da se utečemo? Ne zapuštajte nas o mogućnici, jer što će biti s našim podmladkom. Ta vidite u kakvim prilikama živimo, kakvo je naše stanje. Za danas dosta, ali još ću se javiti. Na koncu još jednom Vas poziva o mukotrpni širitelji prosvjete, napose Vas domorođe.

Vapljivi.

Hrv. Čitaonica „Frankopan“ u Vrbiniku jednoglasno je izabrala u svojoj glavnoj skupštini dne 24. siječnja počasnim članovima sljedeće odlične Istrane: Prof. Vjekoslava Spinčića, nar. zastupnika, Dra. Matka Laginju, nar. zastupnika, prof. Matka Mandića, nar. zast., Milana Marjanovića, novinara i hrv. književnika, te Viktora Cara Emima hrv. književnika i tajnika družbe sv. Ćirila i Metoda.

Koparski kotar:

Hrvatska Čitaonica u Buzetu priredjuje u subotu dne 6. februara 1909. u dvorani „Narodnog Doma“ Plesnu zabavu sa šaljivom tombolom, na koju se Vaše p. n. gospodstvo sa ciljenom obitelji najuljudnije pozivlje. Početak u 8^{1/2} sati na večer. Ulaznica za gospodu 2 kruna. Svirati će „Sokolska“ glazba iz Buzeta. Darovi za šaljivu tombolu primaju se sa zahvalnošću, a šalju se budi kojemu članu odbora. Odbor.

NB. K zabavi mogu pristupiti samo pozvanici.

Franina i Jurina.

Fr. Kamo to Jure?
Jur. A gres kupit sold fuminanti, moram pot sam, kad nimam divice.
Fr. Bolje, bolje da greste sam ter vidita da su počele i va Baski divice bižat od gospodari. Glejte i paron Mikula je i opet ostal prez divice.
Jur. Da, da, znam. Ma paron Mikula previse išče od divice.
Fr. Bi reć; to zna i moja pokojna baba. Ma ja sam čul, da mu mora divica i brageše zimat.
Jur. Oho; a kako to.
Fr. A lipo po furešku. Ma ne samo to, leho da paron Mikula zna i ruke protegnut.
Jur. To je još lipše.
Fr. Da, da, ma k njemu da pride i on drugi, ter znate ki, pak onda divice govore okolo, da je stari p. . . . kako i on drugi, i tako Vam divice biže ča.
Jur. A onda jih lipo pozdravite kao takove.
Fr. Neka njim bude ovo za pozdrav. — Bog s Vami!

Razne primorske viesti.

Za saziv Istarskog sabora. U ponedjeljak držali su naši novoizabrani zastupnici na zemaljskom saboru u Pazinu sastanak, na kojem su delegati izvijestili klub o pregovorima sa talijanskim izaslanicima kod namjestnika u Tratu, o kojim pregovorima izvješćujemo obširnije na drugom mjestu. Na sastanku u Pazinu naši su zastupnici zaključili poslati na namjestnika spomenicu, kojom zahtjevaju bezodvlačni saziv Istarskog sabora.

Knjige Matice Slovenske su nedavno izašle. Za nas u Istri veoma su važne. Tu je krasno djelo kastavskoga književnika Vladimira Nazora pod naslovom „Veli Jože“, već prije štampano u pokojnom „Balkanu“, a sada također majstorski ilustrirano od pazinskoga umjetnika Sasa Santela. U „Velom Joži“ nam Dalmatinac Nazor i Slovenac Santel prikazuju u priči Istarsku prošlost. To smo dužni pročitati svi. — U „Trubarjevu Zborniku“ ima više rasprava, koje se dotiču Istro, na pr. Dr. Fr. Bučar: Odnosaji Primoža Trubara prema hrvatskoj tiskari Württembergskoj (pisano hrvatski kao i „Veli Jože“) i Ivan Steklasa: Protestantizam u Istri, u mailiški in hrvatski krajini, premda valja priznati, da nam je protestantizam u Istri bolje prikazao nam je Ivan Kukuljević-Sakcinski već davno u Zivotopisu Stjepana Istrijanina, čega Steklasa ni ne spominje. U tom je Zborniku na prvom mjestu duboka Studija o Trubaru od neumornoga predajednika Matice Slovenske Dra. Fr. Ilesića, koja upravo zlata vrijedi. Već radi tih knjiga morala bi Matica Slovenska imati više čitatelja u Istri.

Roditeljske večeri. Nakladom knjizara Hartmana (St. Kugli) izašla je knjiga „Roditeljske večeri“, napisala Danica Jerand. — Kratak naputak, kako bi se imale prirediti roditeljske večeri po našim školama, nekoliko uzornih predavanja i prigled predmeta, o kojima bi se predavanja mogla držati. Cijena je knjizi 1 K.

„Vinogradarstvo“, napisao g. Ivan Rittig, kr. vladin povjerenik za vinogradarstvo i voćarstvo, upravitelj petrijske vinogradarske i voćarske škole.

Knjiga je lepo opremljena, obuhvaća 18 tiskanih araka sa 17 najnovijih i najvažnijih krasnih slika. Izdana je troškoin i nakladom pisca, a predno ju je na rasprodaju „Ćirilo-Metodskoj knjižari“ Zagreb, Preradovićev trg br. 4. Cijena je K 2.50, a ukusno uvezanoj jednu krunu više.

Pravim čudom mogu se nazvati uspješni postignuti uporabom dvostruko elektro-magnetičkog križa R. B. hr. 26.067 gospodina Alberta Möllera, pošto se je mnogo hiljada osoba uporabom istog za uvjek rješilo Glavila, Ischiasa, Roume, srdčanice te živčanih i dr. bolesti, danje i u najnezalježijih slučajevih, što svjedoče nebrojano zahvalnice i priznanice koje posjeduju gosp. Albert Möller, te koje su ne samo laici, nego i strukovnjaci pisali. Tako n. pr. piše gosp. Dr. Pavao Szentecz, okružni liječnik u Jasz-Szent-György: Slovani gospodina Möllera Pošto se je Vaš dvostruko elektro-magnetički križ izvrstnim pokazao, to ću isti svakom prilikom preporučiti.

Stoga neka si svaki, koj na gornjim bolestima trpi, takov jedin stroj nabavi, koj se kod gospod. Alberta Möllera u Budimpešti V/41 kotar Vadsuz ulica br. 84. dobiti može.

REUMATIZAM, neuralgija, ischias, bodac, uloz, natekline, reumatično trganje u glavi, zubima i zglobovima liječi se jedino uspješno uporabom

„Paralysian-Linimenta“

po vis. kr. zam. vladi odobren i zakonom zaštićen lijek nadmaštjuje sve ostale lijekove u djelovanju.

Čuvajte se patvorica!

Cijena boći K 1.60.

Dobiva se u svim ljekarnam. Glavno skladište: Ljekarna PEČIĆ endu čr. B. Vouk — Zagreb.

Jeftino česko
PERJE
za krevete
5 kg. novo čihano K 9.60, bolja K 12.00
biele pahuljice čihane, 18.00 „ „ 24.00
kao snieg biele pahuljice
Ijice čihane . . . 30.00 „ „ 36.00
razaljšje se franko pouzdećem.
Zamjenjuje se i prihan natrag uz naknadu
tovar. troška.
BRNEDIKT SACHSEL, Lobos, br. 259
pošta PILSEN, Češka.

PRÄCISIONS-UR
GENEVE
OMEGA

GRAND PRIX
MONTRE
OMEGA

Poslovno geslo

Uz mali dobitak, veliki promet, istodobno samo dobra roba.

Imati dobru kladu zlatnu uru nije uvijek prikladno. Ipak za one, koji trebaju zlatnu uru, a to je uz današnje prilike svaki koji praktično želi, ima samo takovu vrijednost, koja je doista pouzdana. Bolje je ne imati uru, nego li takvu koja neće lošiti. Dobar je pouzdan ura čuva od šteta i neugodnosti, netreba se bojati da će se nepotrebno vrijeme staman potrošiti. Ročista može do se točno održavati.

Ako dakle trebate takovu uru, to vam je najbolje preporučuju dobro poznate uru kao: ORIGINAL GLASHUTTE, SCHAFFHAUSEN, OMEGA, MORRIS i ORIGINAL ROSKOPF-PATENT od zlata, srebra, nikela i oceli imaju uvijek veliki izbor na skladištu.

Ljudevit Malitzky, urar
PULA, via Sergia 65.

Daje se eventualno i na obročno odplaćivanje. Veliki izbor svih drugih ura i pribalica, budjilica, briljantno i opijesne stvari, i potrebitine za pušenje. Pošta ćešće nitejani robu, to ne držim cijenka dosta je kod narudbe navesti vrst i robu. Uz dobro jamstvo i preporuku našim stvori na izbor.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo
na djelatice u Punitu.

Plovitbeni red

vrijedi od 1. veljače 1908. do opoziva.

Pruga: Rijeka-Punat.

Svakl dan osim nedjelje	Od. i Dol.	Postaje	Dol. i Od.	Svakl dan osim nedjelje
prje pođne				po pođne
6.45	odl.	PUNAT	dol.	4.35
6.—	dol.	Krk	odl.	4.30
6.10	odl.	Glavotok	dol.	4.10
6.55	dol.	Malinska	dol.	3.25
7.—	odl.	Omišalj	dol.	3.20
7.40	dol.	RJEKA	dol.	2.60
7.40	odl.		dol.	2.40
8.25	dol.		dol.	1.55
8.30	odl.		dol.	1.45
9.30	dol.		dol.	12.45

Pruga: Baška-Punat.

Utorak Cetvrt. Subota	Od. i Dol.	Postaje	Dol. i Od.	Poned. Srijeda Petak
prje pođne				pođne
4.30	odl.	Baška	dol.	0.—
5.30	dol.	Punat	dol.	4.50

Uvjetno pristajanje u staroj Baski.

Pruga: Rijeka-Rab-Nerezine.

Poned. Srijeda Petak	Od. i Dol.	Postaje	Dol. i Od.	Utorak Cetvrt. Subota
prje pođne				po pođne
7.—	odl.	RJEKA	dol.	4.—
7.30	dol.	Opatja	dol.	3.30
7.40	odl.	Beli	dol.	3.20
9.—	dol.	Morag	dol.	2.—
9.10	odl.		dol.	1.50
10.—	dol.		dol.	1.—
10.10	odl.		dol.	12.50
10.40	dol.	Krk	dol.	12.30
10.50	odl.		dol.	12.10
12.45	dol.	Rab	dol.	10.10
1.15	dol.	Velj Lošinj	dol.	9.50
3.—	dol.		dol.	8.05
3.10	dol.		dol.	7.50
4.—	dol.	NEREZINE	dol.	7.—

Uvjetno pristajanje u Sv. Martinu Lađnjakom. Razmatranje si pridržava pravo — prema okolnostima — promjene plovitbenog reda. Agencija na Rijeci kod I. Pakulice, Via Andrássy 25. PUNAT, dne 15. siječnja 1908.

RAVNATELJSTVO.

Teletine ili govedine I.a
dnevno svijeće, zadnji kraj 9 funti — 4 kr. — 60, kruna 3'60.

Dostavljaju na obće zadovoljstvo
RUBINSTEIN & COMP.

Edwellovitzka (Austro-Hung.) No. 10.

Soboslikar
VLADIMIR VOJSKA

PULA — Via Sergia, 59.

Preporuča se p.n. općinstvu grada Pule i okolice za soboslikarske i ličilarske radnje.

Izrada moderna, pukusna i trajna. Ciljene umjerene.

OLOVKE

u koplet družbe sv. Cirila i Metoda dobivaju se u

tiskari Laginja drug, u Đuli ulica Giulia x.

uz cenu od 2 do 10 para.

Pozor! Pozor!

50.000 para cipela. 4 para cipela samo za K. 7.—

Radi obustave plaćanja nekoliko vadih tvornica, ovišten sam jednu ovcu zalihu cipela izpod cijene. — Svakomu čovjeku šaljem 2 para muških i 2 para ženskih cipela na vrhu iz crne ili žute kože sa švratim poplatima, moderne i elegantne mode točno po pripisanoj mjeri.

Sva 4 para stoje samo K. 7.—
— Razaslije pouzdećem
L. Zwiłg's Schuh-Export
KRÁKOV broj 95.
Promjena dozvoljena, a na zahtjev vraćam i novac.

Sjetite se družbe Sv. Cirila i Metoda za Istru!

Dvostruki elektro-magnetički

KRIŽ ili ZVIEZDA

R. B. broj 86967.
Telefon br. 45—22.

Ist elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod uloga, reuma, astme (težak djeanja), napavanja, zujenja u uhu, neuralgije, glavobolje (mi-grane) kucanja srca, zubobolje, muševne slabosti, otocieni ruku i nogu, padavice (epilepsije), mokrenju postelje, nujnosti, nesvjestice, naglušnosti, drhtanja na lijevu, influencu ekopdane, sa boleđu hrbe, bilje- (relektivnosti) želudacnih grčeva, boždnosti, tečlana punokrvnosti, svih udnih grčeva, hopen- shodria, tjelesnih grčeva, hámorrhoida, kao i kod sveobšće slabosti itd. služi kao neodkritljivo sred- stvo, po što elektro-magnetička struja ciljem čovječ- tim tijelom djeluje, čime se rečene bolesti u naj- kraćem vremenu izlječe.

Poznato je, da lečnici kod navedenih bolesti vještacima elektrizovanje tijela upotrebljavaju ali ipak na taj način, da jaka struja samo prolazi i po- promeom kroz tijelo prolazi, dočim naprotiv timu struju elektro-magnetičnog križa ili zvijezde R. B. br. 86967, kako je jur rečeno, umjereno načinom usprekšno na tijelo djeluje, što svakoga bržom lečenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20

godina staro bolesti izlječeno su sa mojim strojem posve! Od izlječenih sa mojim strojem R. B. broj 86967 izražene zahvale kao i od odličnijih stoljeva kuhinje svjedoci i priznanice od svih strana svioti pohranjene su u mojoj pismotarni; gde stoje svaki komu u svakom doba na vidu. **BUDE NIJE DAN LIJE- NIE POMOGA, MOLIM POKUŠATI MOJ STROJ!** jer je to sigurno sredstvo proti gore navedenim: боло- stima, a onaj bolostnik, koji po mojem stroju nebi bio izlječen najljuje u roku od 45 dana, dobiva novac natrag.

Upozorujem oshito p. u obšnatvo na to, da sa moj stroj ne smije zamjenjivati sa Voltinim, koji je poradi svoje šempeha izbrblja u Njemačkoj kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj dvostruki elektro-magnetički križ ili zvijezda R. B. br. 86967 saobito se hvati i uživa vaurednu depandnost poradi svoje izvrsne ljekovitosti.

MALI STROJ STOJI 6 K. Rabiti ga mogu samo djeca i jako slabe gospođe.

VELIKI STROJ STOJI 8 K. Rabiti se kod ostarijih 20 godiš. kroničnih bolostih.

Dopisivanje i narudbe obavljaju se u i Hrvat- skom jeziku. Proučom ili ako se novac unapred po- šalje, razaslije glavna prodavaoca za tu i inozemstvo.

ALBERT MÜLLER,
Budimpešta, V/41. Kotar,
Vaidass-ulica br. 34.

CEDULJICE za sv. ispovjed i pričest
Izdajuje «NARODNA TISKARA»
LAGINJA i DR., PULA, ulica Giulia, br. 1.

SVI ONI BOLESTNI

koji nemaju apetita za jesti, koji trpe na slaboj probavi, za- tvorenju, žgaravici, nadimanju, prekomjernom stvaranju kiseline u želudcu, glavobolji, grčovima, pijučei izvrsne „Želudčane kapljice“

Ijekarne k' „Sv. Cirilu i Metodu“ u Pazinu, — povraćaju narušenom zdravlju prijašnju jakost i svježinu. — CIJENA: 6 bočica 2 K 60 fil.; 12 bočica 4 K 80 fil.

SVIM ONIM

koji trpe na kašlju, plućnom kataru, češkom dihanju, sla- bosti, bljedoci, preporuča se izvrsno bakalarovo ulje priprav- ljeno sa železom. Isto je tako pogodno pripravljeno, da ga i naj- osjetljiviji bolestnik piti može.

Ciena jednoj boči 2 krune.
Osobito se preporuča za malu djecu.

Ovi ovdje navedeni lekovi dobivaju se samo u Ijekarni k' „Sv. Cirilu i Metodu“ u Pazinu (Istra), te se razaslije ili pouzećem — ili ako se novac unapred pošalje. Naputak uporabe prilozen je u svakoj stakleni.

Ista Ijekarna preporuča svoje bogato skladište Ijekarničkih specijaliteta, mineralnih voda, svake vrsti ovoja i t. d.

— SVI U KROJAČKI SALON ZOVICA! —

— Trgovina manufakturne robe i krojački salon —

MARKO ZVIČ - PAZIN

Skladište odijela modernog kroja i sukna, kao i samog sukna za muške i ženske — uz tvorničke cijene. — Svakomu je slobodno pogledati i promjeriti robu. Skladište šivaćih strojeva — osam-godišnja garancija. —

— BRZA, TOČNA I SOLIDNA POSLUGA. —

Odlikovani sa 3 obradne kolejno u Borci godine 1891, 1894, 1900.
Čestna diploma i zlatna kolejna u Vidnu godine 1903.
Zlatnu kolejnu i zlatnu križ u Rimu godine 1899.

J. KOPAC

Svijećarna na paru
J. Kopač, Gorica, ul. Sv. Antona br. 7.

Preporuča proč. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom ob- šinstvu svijeće iz prijesnog pečnoga voska. Kilogram po K 5.—. Za prije- snost jamčim s K 2.000. Tamjan Myrrhae, Styrax, filija i stakla za vješno svjetlo po jeftinoj cijeni. Gg. trgovcima preporučam svijeće za pogrebe, za božićno drve, voštani svitci i med najjeftinije vrsti uz veoma niske cijene. Žuti vosk kupujem u svakoj množini po najvišoj dnevnoj cijeni.

— Na zahtjev šaljem ošjenik franko. —